

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів Х Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

Кудля Ірина	ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАГРОЗИ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ	311
Кузнецова Людмила, Литвиненко Оксана	ГІБРИДНІ ВІЙНИ ЯК СУЧАСНИЙ ВИКЛИК НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ	314
Лежнєв Олександр	ВІЗУАЛЬНА МОВА РЕКЛАМИ ВОЄННОГО ЧАСУ ТА ЇЇ ГЕНДЕРНІ ВИКЛИКИ В КОНТЕКСТІ ВИМУШЕНОЇ МІГРАЦІЇ	317
Литвиненко Роман, Кочина Валентина	ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ ПРАВООХОРОНЦІВ ІЗ ДЖЕРЕЛАМИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ	322
Мордзинська Надія	КОГНІТИВНА БЕЗПЕКА ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ СУСПІЛЬНОЇ СОЛІДАРНОСТІ В УМОВАХ ГІБРИДНИХ ЗАГРОЗ	325
Пехник Алевтіна, Бахметєв Андрій	ТЕХНОЛОГІЇ DEERFAKE І АУДІОПІДРОБОК У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПОЛІТИЧНОЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ	327
Поправка Марія	ПОНЯТТЯ ТА ТИПИ ІНФОРМАЦІЙНО- ПСИХОЛОГІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ	331
Рибчук Олег, Рибчук Олена	ДІАЛОГІЧНІСТЬ МИСЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ПРОТИДІЇ ІНФОРМАЦІЙНИМ ОПЕРАЦІЯМ У СУЧАСНИХ ГІБРИДНИХ КОНФЛІКТАХ	336
Ростецька Світлана	СУЧАСНЕ РАБСТВО ЯК РИЗИК ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ У КОНТЕКСТІ ВІЙНИ	339
Селезньова Ольга	МАНІПУЛЯЦІЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ТА МОЖЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ	341
Скриль Сергій	МІЖНАРОДНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ДЕКОНСТРУКЦІЇ СВІТОВОГО ПОРЯДКУ	343
Тафінцева Світлана, Мотозюк Людмила	ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ: ФОРМУВАННЯ КОГНІТИВНОЇ СТІЙКОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДО МАНІПУЛЯТИВНИХ» ВПЛИВІВ	345
Чернецький Олексій	ІНТЕГРАЦІЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ В ЦИФРОВЕ УПРАВЛІННЯ КАДРОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ У ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ: ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ	348
Шишкін Олексій	МОВА ЯК МАРКЕР НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ: ПОЛІТИЧНИЙ ВИМІР	350
Шпаківська Карина	ПРАВО НА ЦИФРОВЕ ЗАБУТТЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ГІДНОСТІ ОСОБИ	354
Яковлев Денис	ЧОРНИЙ» PR ЯК РЕМАНЕНТ ДЕСТРУКЦІЇ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ДОВІРИ	357
Цимбал Сергій	ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ЯК ФАКТОР ІНСТИТУЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	361
Pronoza Inna	MECHANISMS OF INFORMATION INFLUENCE ON POLITICAL DECISION-MAKING IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION AND HYBRID THREATS	365

2. Директива 95/46/ЄС Європейського Парламенту і Ради «Про захист фізичних осіб у зв'язку з обробкою персональних даних та про вільне переміщення таких даних» від 24 жовт. 1995 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_242#Text (дата звернення: 19.04.2026).

3. Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних від 28 січ. 1981 р. (Рада Європи). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326#Text (дата звернення: 19.04.2026).

4. Донченко А. Я. Право на забуття в Україні та країнах Європи: загальнотеоретичні підходи та судова практика. Актуальні проблеми права: теорія і практика. 2024. № 2 (48). С. 72–84. URL: <https://journals.snu.edu.ua/index.php/app/article/view/947/906> (дата звернення: 19.04.2026).

Яковлев Д. В.,

доктор політичних наук, професор,
декан факультету психології, політології та соціології,
Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна

«ЧОРНИЙ» PR ЯК РЕМАНЕНТ ДЕСТРУКЦІЇ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ДОВІРИ

Чорний PR є однією із найсуперечливіших технологій політичної боротьби. У чорного PR погана слава, політики та технологи публічно заперечують його використання з метою дискредитації опонентів, відхрещуються від нього, натомість звинувачуючи конкурентів.

У політичній науці чорний PR традиційно трактується як форма негативної політичної комунікації, спрямована на створення негативного образу політичного конкурента через маніпуляцію інформацією, використання компромату, фейків, емоційно забарвлених повідомлень та психологічного впливу на виборця. Дж. Наполітан розглядав негативні політичні кампанії як технологію послаблення суперника шляхом формування асоціацій із корупцією, некомпетентністю або політичною небезпекою [5]. Б. Ньюмен визначав чорний PR як інструмент руйнування політичного бренду через маніпулятивний вплив медіа на емоційне сприйняття виборця [6]. Дж. Стріт підкреслював, що негативна політична реклама у сучасних демократіях спрямована не стільки на критику

політичної програми, скільки на делегітимацію самого політичного актора [7].

Водночас, це ефективна та сучасна технологія, яка дозволяє мінімізувати ресурси задля перемоги на виборах.

В умовах пострадянської кризи публічного управління, коли найняті державою менеджери впевнено та публічно демонструють неспроможність знайти раціональне рішення соціально-економічних проблем, чорний PR стає чи не єдиним ефективним засобом політичної боротьби.

З одного боку, чорний PR містить найсучасніші технології передачі інформації та впливу на масову аудиторію, з іншого – брехню та маніпуляції, які були властиві радянській (тоталітарно-злочинній) політичній традиції та визначають кримінальну поведінку.

Можливо настав час для української політичної науки перевести такі режими, як тоталітаризм та авторитаризм із дискурсу щодо «політичних режимів» до розділу дій «злочинної влади». Адже, у їх основі – кримінальна поведінка влади та громадян.

Принагідно зазначимо, що термін «цифрове суспільство» також не слід застосовувати до авторитарних режимів навіть якщо вони швидко впроваджують сучасні технології зв'язку та комунікацій. Адже, їх мета – інформаційний тоталітаризм, гноблення громадян та підміна шляхом інформаційних маніпуляцій суспільного (національного) інтересу власним бажанням влади (та власності).

Використання у чорному PR новітніх комунікативних засобів інтернет-комунікацій та мобільного зв'язку не сприяє вільному та раціональному вибору громадян. Це (лише) застосування сучасних технологій злочинцями від політики з кримінальною метою – приховати власну політичну безпорадність та обмеження прав громадян на вибір за очорненням опонентів.

Перехід від радянського тоталітаризму до демократії (ініційований у 1985 році М. Горбачовим) починався зі свободи слова, а повернення до злочинних традицій Леніна-Сталіна у XXI столітті – з чорного PR та, зрештою, вбивств політичних опонентів влади. Здавалось би, небезпека застосування чорного PR щодо окремих політичних діячів, конкурентів у політиці та економіці є очевидною.

Натомість, необхідність переосмислення ролі чорного PR на сучасному етапі обумовлена його «апгрейдом», тобто переходом з рівня індивідуальної боротьби на рівень деструкції інституційної довіри. Чорний PR вдосконалюється: це вже не просто окремий інструмент політичної боротьби, а набір інструментів – усіх технологій, що залишаються в арсеналі злочинних авторитарних політиків та їх держав після відмови від свободи та раціональної

аргументації. Саме у цьому сенсі у назві міститься термін «реманент», який означає не один інструмент, знаряддя чи інвентар а їх сукупність. Походження цього терміну від лат. *Remanens* (залишок) відсилає нас також до чорного PR як залишку комунікативних технологій (як частині зв'язків із громадськістю) демократій у авторитарних чи тоталітарних режимах та, водночас, залишку злочинної поведінки (брехні, маніпуляцій) авторитарних лідерів у демократичних суспільствах. Чорний PR є реманентом політичних технологій у авторитарних країнах. Насправді, злочинна брехня та маніпуляції, це усе, що залишається від інструментів політики за відсутності свободи слова, свободи медіа, раціональних дебатів, виборчих та парламентських.

Чорний PR атакує осердя демократії – довіру між виборцями та обранцями, між громадянами та публічної владою; унеможлиблює свободу вибору та раціональні (аргументативні) дебати.

Легітимність інститутів демократичної держави ґрунтується на інституційній довірі. Саме тому авторитарні країни, їх альянси і прихильники у демократіях зробили чорний PR глобальною технологією деструкції (руйнування) довіри: вже не особистісної (внаслідок медіа скандалів лідери демократичного світу завше йдуть у відставку), а інституційної.

Якщо у класичному розумінні чорний PR переважно розглядався як технологія руйнування іміджу конкретного політичного актора, то в сучасних умовах його вплив виходить далеко за межі персональної дискредитації та поступово трансформується у чинник руйнування інституційної довіри. Постійне акцентування уваги на політичних скандалах, конфліктах, корупційних справах та неефективності влади формує у суспільстві атмосферу політичного цинізму та скепсису. Саме у цьому контексті чорний PR починає безпосередньо впливати на інституційну довіру. Інституційна довіра у сучасній соціології визначається як переконання громадян у компетентності, чесності, надійності та легітимності політичних інститутів. Д. Істон розглядав довіру як основу стабільності політичної системи та підтримки демократичної легітимності [1]. М. Леві та Л. Стокер визначають інституційну довіру як очікування громадян, що державні інститути діятимуть відповідально та відповідно до суспільних інтересів [4]. Е. Гідденс підкреслював, що довіра до інститутів є необхідною умовою функціонування сучасного суспільства, оскільки громадяни змушені покладатися на складні політичні та адміністративні системи [3].

Слід звернути увагу на конкретні кейси застосування чорного PR з метою деструкції інституційної довіри. Передусім, у контексті російсько-української війни акцентуємо на практиках руйнування репутації у російському чорному PR. А. Фоксолл пов'язує чорний із російською політичною практикою та її

експансією на Сполучене Королівство: «Чорний PR» – російська практика використання нечесної та маніпулятивної тактики зв'язків з громадськістю для очорнення ділових чи політичних конкурентів... за останні роки вона розширилася від тактики, що переважно використовувалася в Російській Федерації проти політичних суперників Володимира Путіна, до явища, яке використовується на Заході проти бізнесу та бізнесменів... Провина за руйнівний вплив чорного піару повністю покладається на клептократичну державу, створену Володимиром Путіним та його клікою поплічників, і на його користь» [2].

«Чорний» PR як реманент деструкції інституційної довіри включає наступні етапи: 1) дискредитація демократично обраних лідерів, формування у суспільства стійкого негативного образу ключових осіб, що уособлюють відповідний політичний інститут, з метою автоматичного перенесення цього негативу на всю організацію; 2) генерація та відтворення недовіри, тобто поширення скоординованих фейкових новин, що ставлять під сумнів компетентність та добросовісність інституцій; 3) ерозія легітимності, коли тривалий інформаційний тиск призводить до втрати віри громадян у здатність інституту захищати суспільні інтереси; 4) соціальна поляризація, адже використання технології «шкарпеткових ляльок», блогерів та цільової аудиторії у цифрових платформах посилює розкол суспільства та радикалізує оцінки діяльності влади.

Відтак, чорний PR слід розглядати не лише як інструмент дискредитації окремих політичних акторів, але й як чинник системного руйнування інституційної довіри. Його використання у виборчий та міжвиборчий періоди сприяє поширенню політичного цинізму, делегітимації парламенту та інших державних інститутів, а також формуванню атмосфери загальної недовіри до політичної системи.

Література:

1. Easton D. A Systems Analysis of Political Life. New York : Wiley, 1965. 507 p.
2. Foxall A. Russian 'Black PR': Examining the Practice of Ruining Reputations. The Henry Jackson Society. 2020. URL: <https://henryjacksonsociety.org/publications/blackpr/>
3. Giddens A. The Consequences of Modernity. Stanford : Stanford University Press, 1990. 186 p.
4. Levi M., Stoker L. Political Trust and Trustworthiness. Annual Review of Political Science. 2000. Vol. 3. P. 475–507.

5. Napolitan J. The Election Game and How to Win It. Echo Point Books & Media, 2019. 314 p.

6. Newman B. The Marketing of the President. Thousand Oaks : Sage Publications, 1994.

7. Street J. Mass media, politics and democracy. Houndmills : Palgrave Macmillan, 2011. 386 p.

Цимбал С. Ю.,

аспірант кафедри політичних наук і права
спеціальності «Політологія»

Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського»

м. Одеса, Україна

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ЯК ФАКТОР ІНСТИТУЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

У сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства цифровізація виступає одним із ключових чинників трансформації політичних процесів та інституцій, оскільки, як підкреслюється у сучасних дослідженнях у сфері публічного управління [1], впровадження цифрових технологій змінює традиційні підходи до функціонування державних інститутів, підвищує ефективність управлінських рішень і сприяє формуванню нових моделей взаємодії між владою та громадянами. Зокрема, цифрові інструменти забезпечують оперативність комунікації, прозорість діяльності органів влади та розширюють можливості участі громадян у політичних процесах.

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій сприяє формуванню нових підходів до організації державного управління, що базуються на швидкому обміні даними, автоматизації процесів та інтеграції різних інформаційних систем. Це дозволяє органам влади більш ефективно реагувати на суспільні запити, підвищувати якість надання публічних послуг та забезпечувати більш високий рівень відкритості у своїй діяльності. У таких умовах змінюється не лише технічна сторона управління, але й його змістовні характеристики.

Важливим наслідком цих процесів є трансформація взаємодії між державою та громадянами, яка набуває більш динамічного та інтерактивного

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції